

GAŚĆ (31) *vb impf*

inf gąść (4). ◇ *praes 3 sg* gędzie (14). ◇ *3 pl* gędą (2) *RejWiz*, *RejPos*, gądą (1) *BartBydg*. ◇ *praet 1 sg m* -m gądl (1). ◇ *3 sg m* gądl (4). ◇ *3 pl m pers* gędli (1). *subst* gędły (1). ◇ *fut 1 sg m* będę gądl (1). ◇ *part praes act* gędąc (2).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII w. s.v. gędzić*.

Grać na instrumencie strunowym; citharizare BartBydg, Cn; canere, concinnare, incinere, occanere, occinene Cn (31) : BartBydg 176b; Począł gąść ośobliwie/ á Delphin przyplłynął RejZwierz 119; BielKron 65v.

gąść co (2): Połłał Saul do Ifíái po Dawidá/ który przyfzedł [...] y gądl mu flotkie śpiewárie *BielKron 65, 70*.

gąść komu (3): Kiedym wam gądl wysćie śpáły/Aniście tedy śkakáły: Teras milczę á śkaczećie *BierEz 12; RejZwierz 36; BielKron 65*.

gąść na czym (3): Potym przydzyełz ná mieyfće ktore zowá Stanie Filifthynow [...] śpiewáiąc wefele/ gędąc ná gęflach y prorokuiąc *BielKron 64; Y powiedziano Saulowż iż Dawid wmiął gąść ná lutni, BielKron 65, 23*.

Przysłowia: Iaky grać tak ze też gędzie *RejKup i8v*.

Kto gędzie ten niechay śtroy *RejRozpr K*.

Szeregi: »gąść a (i) płęsać« (3): Thá podle czáfu thego obyczáíá wmiálla gąść á płęfác/ iako ine Kłiężny *HistRzym 12v, 12v, 13*.

»śpiewać, (i) gąść« [szyk 3 : 1] (4): Dawid zálie z druludem był wefoł przed Arką śpiewáiąc y gędąc rozmaíte pienie. *BielKron 70, 65v, 70 [2 r.]*.

W przen [komu] (1) : Gdzye ferce ieft tám Bog będzie/ Temu gotow kto mu gędzye. *BielKom F3*.

Przen [tylko u Reja; przeważnie w rymie: gędzie ... będzie] (12) :

a) *Uderzać; drzeć* (4) : Ano mu [starcowi] ręce gędą/ záplłynęły oczy *RejWiz 93*.

gąść w co (2): *RejWiz 73v; A długoż tey sławy będzie/ Poki dzwonik we dzwon gędzie. RejZwierz [233]*.

gąść czym o co (1): Bo puść ty owcę zdrową gdzye párfzywa będzie/ Vżrzyłz á onác o płot chodząc grzbyetem gędzye. *RejWiz 59v*.

Zwrot: »[komu] gąść na trzy głosy w kije« = *mocno bić* (1): Chłop też láie zá piecem czyrwoną másć pije/ Bo mu gędli z wieczorá ná trzy głosy w kije. *RejWiz 73v*.

b) *Czynić* (6) : A zły do złego przyłtapiwłzy/ iuż tám łobie łpołu obádwá gędą iáko raczá *RejPos 331; Gdy przyrodzenie powfciągano będzie/ Poćciwą cnotą/ iuż nie co chce gędzie. RejZwierz 223v*.

Zwroty: »na trzy głosy gąść« = *robić co się podoba* (1): Gdy hámowaná fwawola nie będzie/ Iuż iey niecnotá ná trzy głosy gędzie. *RejZwierz 223v*.

»sw(oj)ą (a. po swej myśli) piosnkę gąść« = *robić co się podoba* (3): A gdy ielczę nałogyem przyłtroiona będzie [myśl] To iuż pyońkę ktorą chce po łwey myłli gędzye. *RejWiz 94; Bo cie iuż Pan do złego prowadzić nie będzie/ Iuż Więc dyabeł nád tobą łwoię piońkę gędzye. RejWiz 134v, 162v*.

c) *Rozmyślać* (2) :

gąść o czym (1): A iuż day tey cznocie pokoy Czo inżego zemną rokuy Bo kto iedno o tym gędzie Snadź nigdy wefoł nie będzie Ale fie ty na to rozmył Wiełz Czo za roskofz dobra mył *RejJóz* E3.

Fraza: »[komu] w głowie piosnka gędzie« (1): Bo niechay y krol liędzye złotem zháfrowány/ [...] Gdy weźrzy ná łwe ćżały co mu przypásć máią/ [...] A iákie krotkie iego ono pánstwo będzie/ Wieręc mu nie wefoła w głowie piołnká gędzye *RejWiz* 53.

Synonimy: brzękać, grać.

Formacje współrdzenne: *wygąść, zagąść.*

Cf **GĘDĄCY, GĘDZIENIE**

HG